

KANCELARIA SENATU

BIURO ANALIZ, DOKUMENTACJI I KORESPONDENCJI

Warszawa, dnia 26 lipca 2017 r.

BADK/DPK-133-32/17 JK

P9-20/17

Nr: 1079	Data wpływu petycji 17 maja 2017 r.
	Data sporządzenia informacji o petycji 24 lipca 2017 r.

PRACOWNICY PRZYMUSOWI W III RZESZY

TEMAT

UPRAWNIENIA DO ŚWIADCZEŃ ZDROWOTNYCH POZA KOLEJNOŚCIĄ

WNOSZĄCY PETYCJE: petycja zbiorowa

Zarząd Główny Stowarzyszenia Polaków Represjonowanych przez III Rzeszę.

PRZEDMIOT PETYCJI:

Podjąć inicjatywę ustawodawczą dotyczącą zmiany przepisów ustawy z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatantach (...) oraz ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, w celu przyznania byłym robotnikom deportowanym do pracy przymusowej w III Rzeszy uprawnień do korzystania poza kolejnością ze świadczeń zdrowotnych w szpitalach i ambulatoriach.

UZASADNIENIE WNOSZĄCYCH PETYCJE:

Autorzy petycji – poprzez proponowaną zmianę art. 12 ust. 2 pkt 1 i art. 24 b ustawy o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego oraz zmianę art. 47c ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych – zabiegają o rozszerzenie katalogu osób uprawnionych do korzystania poza kolejnością ze świadczeń zdrowotnych w szpitalach i ambulatoriach o byłych robotników pracy przymusowej w III Rzeszy.

Powołują się na liczne historyczne publikacje oraz na przepis art. 2 ustawy o świadczeniu pieniężnym przysługującym osobom deportowanym do pracy przymusowej oraz osadzonym w obozach pracy przez III Rzeszę i ZSRR, w których jednoznacznie stwierdza się, iż deportacje i osadzenie w obozach pracy przymusowej było dotkliwą represją. Osoby tam osadzone pozostawały w dyspozycji hitlerowskich władz bezpieczeństwa. Autorzy petycji przytaczają fragment publikacji „Polscy robotnicy przymusowi w Trzeciej Rzeszy” (W. Jastrzębski, Rzeszów 2005), gdzie stwierdza się: „W obozach zbiorczych dla robotników przymusowych panował rygor nie mniejszy niż w obozach koncentracyjnych”. Mimo to pracownicy prowadzili często działania sabotażowe – dlatego Główny Urząd Bezpieczeństwa Rzeszy nakazał w 1942 r. władzom administracyjnym i pracodawcom wzmóc czujność wobec Polaków.

Konsekwencje niewolniczej pracy ponad siły i zagrożenia życia pracowników przymusowych wpłynęły niekorzystnie na stan zdrowia obecnie wiekowych osób. W pierwszych latach działalności Stowarzyszenie liczyło 740 000 członków, obecnie jest ich zaledwie 32 000. Dlatego Stowarzyszenie zabiega o zaliczenie byłych robotników przymusowych do kręgu uprawnionych do korzystania poza kolejnością ze świadczeń zdrowotnych w szpitalach i ambulatoriach. Stowarzyszenie jest przekonane, że nie spowoduje to znaczących obciążeń finansowych dla budżety państwa.

STAN PRAWNY:

Konstytucja RP z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 ze zm.) w art. 68 stanowi, że każdy ma prawo do ochrony zdrowia, władze publiczne są obowiązane do zapewnienia szczególnej opieki zdrowotnej m.in. osobom niepełnosprawnym i osobom w podeszłym wieku.

Ustawa z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego (Dz. U. z 2016 r., poz. 1255 ze zm.) w preambule stwierdza m.in., że „władze III Rzeszy Niemieckiej, ówczesne władze Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich i komunistyczny aparat represji w Polsce są winni cierpienie zadanych wielu obywatelom Państwa Polskiego ze względów narodowościowych, politycznych i religijnych. Spowodowały one śmierć wielu milionów, a dla wielu stały się przyczyną trwałej utraty zdrowia. Kombatantom oraz ofiarom represji należy jest głęboki szacunek wszystkich rodaków oraz szczególna troska i opieka ze strony instytucji państwowych, samorządów terytorialnych i organizacji społecznych.”

W oparciu o art. 3 ustawy, do okresów działalności kombatanckiej lub równorzędnej z nią zalicza się również czas przebywania m.in. w hitlerowskich więzieniach, obozach koncentracyjnych i ośrodkach zagłady oraz w innych miejscach odosobnienia, w których warunki pobytu nie różniły się od warunków w obozach koncentracyjnych, a osoby tam osadzone pozostawały w dyspozycji hitlerowskich władz bezpieczeństwa.

Omawiane zasady stosuje się do osób, które podlegały represjom wojennym i okresu powojennego (art. 4 ust. 1). Represjami w rozumieniu ustawy są m.in. okresy przebywania z przyczyn politycznych, narodowościowych, religijnych i rasowych w innych miejscach odosobnienia, w których warunki pobytu nie różniły się od warunków w obozach koncentracyjnych, a osoby tam osadzone pozostawały w dyspozycji hitlerowskich władz bezpieczeństwa.

Na mocy art. 12 ust. 1 kombatantom – inwalidom wojennym lub wojskowym przysługują świadczenia pieniężne i inne uprawnienia przewidziane w ustawie z dnia 29 maja 1974 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin. Świadczenia pieniężne i inne uprawnienia przewidziane w tej ustawie przysługują również osobom, które zostały uznane za niezdolne do pracy wskutek niezdolności do pracy pozostającej w związku z pobytem w miejscach, o których mowa w art. 3 i art. 4 ust. 1 omawianej ustawy (art. 12 ust. 2 pkt 1, o zmianę którego zabiegają inicjatorzy petycji).

Art. 24b m.in. stanowi, że w celu zapewnienia możliwości weryfikacji udzielania świadczeń opieki zdrowotnej Szef Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych

prowadzi, w formie elektronicznej, bazę danych osób mających uprawnienia z tytułów określonych w art. 1–4 (zwaną „bazą danych osób uprawnionych”), zawierającą informacje posiadane przez Szefa Urzędu. O zmianę artykułu 24b zabiegają autorzy petycji.

Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2016 r., poz. 1793 ze zm.) m.in. określa warunki udzielania i zakres tych świadczeń; zasady i tryb ich finansowania oraz kwalifikowania jako świadczenia gwarantowane; zadania władz publicznych w zakresie zapewnienia równego dostępu do świadczeń; zasady powszechnego – obowiązkowego i dobrowolnego ubezpieczenia zdrowotnego; zasady funkcjonowania, organizację i zadania NFZ i Agencji Oceny Technologii Medycznych i Taryfikacji; zasady sprawowania nadzoru i kontroli nad finansowaniem i realizacją omawianych świadczeń (art. 1). Do korzystania ze świadczeń mają prawo m.in. osoby objęte powszechnym – obowiązkowym i dobrowolnym ubezpieczeniem zdrowotnym (art. 2).

W art. 47c (nowelizacji tego przepisu oczekują autorzy petycji) m.in. stwierdza się, że inwalidzi wojenni i wojskowi oraz kombatanci mają prawo do korzystania poza kolejnością ze świadczeń opieki zdrowotnej oraz z usług farmaceutycznych udzielanych w aptekach. Korzystanie poza kolejnością ze świadczeń opieki zdrowotnej w szpitalach i świadczeń specjalistycznych w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej oznacza, że świadczeniodawca udziela ich poza kolejnością przyjęć, wynikającą z listy oczekujących, udzielając ich w dniu zgłoszenia. Gdy nie jest to możliwe w dniu zgłoszenia – świadczeniodawca wyznacza inny termin poza kolejnością przyjęć, wynikającą z prowadzonej przez niego listy oczekujących. Świadczenie z zakresu ambulatoryjnej opieki specjalistycznej nie może być udzielone w terminie późniejszym niż w ciągu 7 dni roboczych od dnia zgłoszenia. W miejscach rejestracji pacjentów do udzielania świadczeń opieki zdrowotnej, w miejscach udzielania świadczeń podstawowej opieki zdrowotnej oraz w aptekach, odpowiednio świadczeniodawca albo kierownik apteki uwidacznia pisemną informację o powyższych uprawnieniach.

Ustawa z dnia 31 maja 1996 r. o świadczeniu pieniężnym przysługującym osobom deportowanym do pracy przymusowej oraz osadzonym w obozach pracy przez III Rzeszę i Związek Socjalistycznych Republik Radzieckich (Dz. U. z 2014 r., poz. 1001) w art. 2 stanowi, że represją w rozumieniu ustawy jest osadzenie w obozach pracy przymusowej w okresie wojny w latach 1939–1945 z przyczyn politycznych, narodowościowych, rasowych i religijnych; deportacja (wywiezienie) do pracy przymusowej na okres co najmniej 6 miesięcy w granicach terytorium państwa polskiego sprzed dnia 1 września 1939 r. lub z tego terytorium na terytorium:

- III Rzeszy i terenów przez nią okupowanych w okresie wojny w latach 1939–1945,
- Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich i terenów przez niego okupowanych w okresie od 17 września 1939 r. do 5 lutego 1946 r. oraz po tym okresie do końca 1948 r. z terytorium państwa polskiego w jego obecnych granicach.

PRACE LEGISLACYJNE:

Senat: inicjatywa senacka (druk senacki nr 542 z 29 czerwca 2017 r.) dotyczy ustawy o zmianie ustawy o świadczeniu pieniężnym przysługującym osobom deportowanym do pracy przymusowej oraz osadzonym w obozach pracy przez III Rzeszę i ZSRR oraz ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych. Grupa senatorów wniosła projekt ustawy obejmujący wnioski Stowarzyszenia Polaków Represjonowanych przez III Rzeszę. Do reprezentowania ich w dalszych pracach nad projektem upoważniony został senator Jerzy Czerwiński.

W uzasadnieniu do projektu stwierdzono, że celem ustawy jest przyznanie osobom deportowanym do pracy przymusowej dodatkowych uprawnień, dających możliwość dostępu poza kolejnością do świadczeń zdrowotnych oraz opieki społecznej. Aby te świadczenia były realizowane, konieczne jest przyznanie legitymacji osobie deportowanej do pracy przymusowej, którą mogłaby okazywać zainteresowanym urzędom, placówkom i instytucjom. Stowarzyszenie Polaków Represjonowanych przez III Rzeszę postulowało taki zakres zmian w licznych wystąpieniach. Uprawnienia te są neutralne dla budżetu państwa, są analogiczne do tych, które obecnie posiadają kombatanci, ofiary represji wojennych i okresu powojennego, działacze opozycji antykomunistycznej i osoby represjonowane z powodów politycznych. Grupa osób deportowanych do pracy przymusowej nie była dotychczas zauważana.

DZIAŁANIA POWIĄZANE:

Do Sejmu 16 maja 2017 r. została złożona tożsama petycja BKSP-145-235/17, 9 czerwca br. skierowano ją do Komisji do Spraw Petycji, dotychczas nie została rozpatrzona.

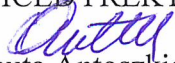
INFORMACJE DODATKOWE:

Sytuację osób deportowanych do pracy przymusowej reguluje ustawa z dnia 31 maja 1996 r. o świadczeniu pieniężnym przysługującym osobom deportowanym do pracy przymusowej oraz osadzonym w obozach pracy przez III Rzeszę i ZSRR. Świadczenie to wynosi obecnie od ok. 10 zł do ok. 210 zł, w zależności od okresu pracy przymusowej, którą osadzeni musieli świadczyć w trakcie i po zakończeniu II wojny światowej – zalicza się maksymalnie okres 20 miesięcy pracy.

OPRACOWAŁA

Jolanta Krynicka

WICEDYREKTOR

Danuta Antoszkiewicz